

PROGRAMA

IV CURS D'ESPECIALITZACIÓ

GESTIÓ PER A COMANDAMENTS INTERMEDIS

DELS SERVEIS INFERMERS

Any acadèmic 2019/2020

Direcció del Curs: Sra. Margarita Esteve Ortega

Direcció Acadèmica: Dra. Mercedes Abades Porcel

Coordinació del Curs: Dr. Antonio Torres Quintana

Responsable pràctica: Sra. Concepció Cabanes Duran

1. INTRODUCCIÓ

El procés de convergència europea i l'envelliment poblacional implica un canvi en la necessitat de desenvolupar en el àmbit sanitari noves formes de treballar de la infermeria i una oportunitat per introduir perfils innovadors assistencials, amb apertura d'enfocs del tenir cura i una ocasió per demostrar un major lideratge en el desenvolupament dels serveis de salut a les persones.

En aquest context, la professió Infermera ha experimentat una evolució a nivell acadèmic i professional per adaptar-se i respondre a les noves necessitats de salut derivades, principalment, de l'envelliment poblacional. Això suposa una adaptació de funcions i de rols de lideratge de les infermeres en les institucions hospitalàries. El procés del tenir cura no sols és responsabilitat de les infermeres, sinó també del conjunt dels equips de comandaments i dels serveis assistencials que requereix un major lideratge en el desenvolupament dels serveis de salut.

Els serveis d'infermeria necessiten professionals qualificats en la gestió assistencial per assegurar l'eficàcia i l'eficiència dels propis serveis, que estiguin capacitats per a dirigir i organitzar les àrees assistencials i estiguin compromesos amb la institució i la societat. Es fa necessari la formació de professionals basada en l'adquisició de coneixements i habilitats útils per a la gestió pràctica i real, un lideratge transformador, de manera eficient i humanista, que respongui a les noves necessitats de salut, dels equips i de les institucions.

Les infermeres adquiriran competències en la presa de decisions, organització, planificació i gestió en Infermeria amb criteris de qualitat i millora continua per donar resposta als desafiaments a què s'enfronta el sistema sanitari i la societat en el seu conjunt.

Aquesta resposta formativa ha de cobrir la necessitat actual dels serveis d'infermeria que requereixen d'infermeres gestores que coneguin el model sanitari, la dinàmica de les institucions, les planificacions i indicadors i que siguin líders en els equips. Assegurar la qualitat assistencial, el bon clima laboral i la implementació de les línies estratègiques de les direccions d'infermeria i, integrar la gestió en la pràctica assistencial i acompanyar als equips cap a l'excel·lència en les cures, que ajudin a donar resposta a les necessitats dels usuaris des d'una visió gestora i humanista, aplicant la evidència i l'anàlisi reflexiu.

2. OBJECTIUS

Objectius generals

Adquirir i millorar els coneixements i habilitats de gestió assistencial que permetin l'optimització dels recursos materials i humans, el correcte funcionament de les dinàmiques assistencials, l'excel·lència en la qualitat de les cures i la consecució dels indicadors de qualitat sota un concepte de sostenibilitat de les àrees assistencials i dels EAPs (Equips d'Assistència Primària) amb una base humanista.

3. COMPETÈNCIES

Competències específiques

- Conèixer el funcionament de les organitzacions sanitàries i les seves polítiques.
- Adquirir habilitats en estratègies de gestió.
- Integrar el model de lideratge com a comandament intermedis.
- Liderar, dirigir i gestionar equips assistencials
- Adquirir habilitats comunicatives i de relació amb les persones
- Avaluar necessitats de recursos materials, tecnològics i humans
- Fomentar l'ús correcte dels recursos i garantir la sostenibilitat
- Dissenyar, implementar i avaluar processos
- Conèixer, analitzar i interpretar els indicadors de qualitat
- Demostrar l'aplicació de l'evidència en la gestió i en la presa de decisions
- Utilitzar la cultura de seguretat a la pràctica clínica
- Demostrar a la pràctica totes les competències adquirides

Competències transversals

- Habilitats per treballar en grups i equips
- Capacitat d'anàlisi i presa de decisions
- Capacitat comunicativa
- Capacitat d'adaptació als canvis i noves situacions

- Capacitat de decisió i autocrítica
- Capacitat reflexiva i crítica
- Compromís amb la institució, la professió i la societat

4. ORGANITZACIÓ

S'imparteix en modalitat presencial sent l'assistència obligatòria tant a les classes teòriques com a les pràctiques.

El període lectiu és del 17 d'abril al 19 de juny de 2020. Les classes s'imparteixen en català/castellà.

L'horari de les classes teòriques i seminaris: inici el dia 17 d'abril fins al 6 de juny en horari de divendres de 9:00 a 14:30 h i de 15:30 a 17:30 h i dissabtes de 8:30 a 14:00 h.

El període pràctic establert és del 8 al 19 de juny de 2020, amb un total de 75 hores pràctiques. S'estableix un torn únic de 8h a 17h de dilluns a divendres.

Centres col·laboradors pràctiques

- Hospital de Barcelona. SCIAS
- Consorci Mar Parc de Salut de Barcelona
- Parc Sanitari Sant Joan de Déu de Sant Boi de Llobregat
- FGS Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
- Hospital Universitari Vall d'Hebron
- Centres / Equips d'Atenció Primària
- Hospital Universitari de Bellvitge
- Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

El curs té un total de 7 crèdits ECTS.

5. TÈCNIQUES DOCENTS

En el programa queda reflectida la metodologia emprada en cada mòdul.

- Classes magistrals
- Seminaris
- Debats presencials i virtuals (Wiki, ...)
- Treball grupal
- Tutories durant el període pràctic

6. AVALUACIÓ

La qualificació final del curs és del 100% i ve donat per la mitja ponderada de les notes obtingudes del bloc teòric Mòdul I (Unitats I,II, III i IV) i del Mòdul II de la pràctica clínica, sempre i quan la mitja de cada bloc superi la puntuació mínima de 5 sobre 10 en cada una d'elles.

Instruments d'avaluació:

- La nota teòrica s'aconsegueix a partir de les puntuacions obtingudes de les següents activitats realitzades a l'aula: amb una ponderació del 50%
  - Treballs en grup: 20% de la nota
  - Prova escrita: 30% de la notaL'orientació inicial sobre cada treball inclou informació sobre el guió, documentació i els criteris per a l'avaluació cooperativa del treball.
- La nota pràctica s'aconsegueix: amb una ponderació del 50%
  - Assistència i responsabilitat: 10% de la nota final
  - Avaluació del comandament de referència: 30 % de la nota final
  - Avaluació del col·laborador en gestió: 10 % de la nota final

7. TITULACIÓ

Certificat d'aprofitament UAB. Curs d'especialització Gestió per a comandaments intermedis dels serveis infermers.

Certificat EUI-Sant Pau amb la qualificació final, crèdits i hores.

8. PROFESSORAT

Sr. Jesús Arcas Rau
Professor Adjunt ESADE. Director Riosarcas SLP

Sra. M. Isabel Arrieta Segura
Cap de Gestió del Coneixement RRHH. Hospital de Sant Pau

Sra. Montserrat Artigas Lage
Directora de Cures. Institut Català de Salut

Sra. Susana Baño Oliva
Adjunta Direcció Financera. Hospital de Sant Pau

Sra. Mireia Boixadera Vendrell
Directora SAP Litoral – DAP Barcelona

Sra. Gemma Calvet Tort
Coordinació de Projectes. Direcció de Cures. Institut Català de la Salut

Sra. Elena Calvo Barriuso
Supervisora de l'Àrea del Cor. Hospital Universitari Bellvitge

Sr. Marcel Cano i Soler
Departament de Filosofia. Teorètica i Pràctica. Universitat de Barcelona

Sra. Pilar Català Navarro
Infermera Seguretat Cínica. Hospital de Sant Pau

Sra. Meritxell Cucala Rovira
Adjunta a la Direcció Infermera. Hospital de Sant Pau

Sra. Margarita Esteve Ortega
Directora Infermera. Hospital de Sant Pau

Sr. Carles Fernández Escobar
Periodista. Director Vitamine

Sra. Tàrsila Ferro García.
Directora d'Innovació i Qualitat. Institut Català d'Oncologia

Sra. Esther Franquet Barnils
Directora Infermera. Fundació Puigvert

Sra. Ana García Altes
Economista. Responsable Observatori del Sistema de Salut de Catalunya
(AQuAS)

Sra. Ascensión García Mantas
Adjunta a la Direcció Infermera. Hospital de Sant Pau

Sra. Lourdes Garcia Zaldívar
Directora Infermera. Parc de Salut Mar

Sra. Emma Gómez Fernández
Directora Infermera. Hospital Sant Joan de Déu Barcelona

Sra. Iria González Álvarez
Supervisora. Hospital de Sant Pau

Sra. Isabel Grimal Melendo
Directora Infermera. Parc Sanitari Sant Joan de Déu. San Boi de Llobregat

Dr. Joan Guanyabens Calvet
Director FESS. Parc Sanitari Sant Joan de Déu. Sant Boi de Llobregat

Sra. Núria Hernández Vidal
Infermera referent Qualitat DAP Camp de Tarragona

Dr. Enric Mayolas Ferrer
Consultor Serveis de Salut i Hospitals. Reitia Consulting

Sra. M. Estela Moreno Martínez
Adjunta Servei de Farmàcia. Hospital de Sant Pau

Sra. Rosa M. Muñoz Albarracín
Cap d'Àrea d'Infermeria. Hospital de Sant Pau

Dra. Pilar Navarro Arranz
Sotsdirectora Gestió d'Informació Clínica. Hospital de Sant Pau

Sra. Tània Nolla Harvey
Supervisora. Hospital de Sant Pau

Dra. María Palacín Lois
Directora Màster Autolideratge i Conducció de Grup. Universitat de Barcelona

Sra. Mª Carmen Peñalba Novo
Infermera Metodologia i Gestió Clínica. Hospital de Sant Pau

Sra. Ramira Soto Soto
Infermera. Hospital de Sant Pau

Dra. Mireia Subirana Casacuberta
Directora de Cures. Consorci Hospitalari de Vic

Dr. Antonio Torres Quintana
Cap d'Àrea Docent. EUI-Sant Pau

Sra. Carme Valls Guallar
Cap d'Àrea d'Infermeria. Hospital de Sant Pau

Dr. Jordi Varela Pedragosa
Consultor. Col·laborador docent ESADE. Editor blog "Avenços en Gestió Clínica"

Sr. Josep Maria Vázquez Moreno
Adjunt Direcció Baix Llobregat. Institut Català de la Salut

Sra. Montserrat Vilá Solé
Supervisora. Hospital de Sant Pau

Sra. Rosa Vilavella Gasull
Gerent Fundació Clínic per a la Recerca Biomèdica

Dra. Adela Zabalegui Yárnoz
Sotsdirectora d'Investigació i Docència al'Àrea d'Infermeria. Hospital Clínic

9. CONTINGUTS

Mòdul I. Gestió i perfil del comandament

Unitat I. Conceptes generals de la gestió i organització dels serveis Infermers

En aquest mòdul l'estudiant adquirirà coneixements sobre els aspectes bàsics de les organitzacions sanitàries, de la gestió i organització dels serveis Infermers.

L'estudiant serà capaç de comprendre el funcionament d'una organització sanitària.

Matèries:

1. Pla de Salut
2. Pla Estratègic d'una institució sanitària
  - 2.1. Missió
  - 2.2. Visió
  - 2.3. Valors
  - 2.4. Organigrama
3. Planificació funcional de la Institució
4. Documentació clínica. Importància del registre
5. Debat

Unitat II. Gestió de recursos

En aquest mòdul s'aprofundeix en la gestió dels recursos sanitaris. L'estudiant comprendrà els aspectes relacionats amb els recursos materials, tecnològics i humans de les institucions. Aquest mòdul inclou casos pràctics.

Matèries:

1. Gestió i organització de les unitats i serveis
  - 1.1. Assignació i distribució dels RRHH
  - 1.2. Avaluació càrregues de treball (classificació de pacients i diagnòstics,...) a nivell hospitalari i d'Atenció Primària.

2. Gestió de les cures
  - 2.1. Pràctica avançada
  - 2.2. Pràctica basada en l'evidència
  - 2.3. Gestió clínica
  - 2.4. Procediments, protocols i guies de pràctica clínica
  - 2.5. Organització de les cures
  - 2.6. Estandardització dels processos
  - 2.7. Ètica professional. Lideratge ètic.
  - 2.8. Gestió de les dinàmiques assistencials: implantació i avaluació dels processos relacionats amb la dinàmica assistencial.
3. Gestió i organització dels recursos humans
  - 3.1. Anàlisi i descripció dels llocs de treball
  - 3.2. Criteris de selecció de personal
  - 3.3. Avaluació competencial dels professionals. Avaluació d'equips
  - 3.4. Tècniques de comunicació i motivació. Incentius. Carrera professional.
  - 3.5. Nous rols professionals
  - 3.6. Detecció necessitats formatives
4. Gestió i organització dels recursos materials
  - 4.1. Material fungible i no fungible
  - 4.2. Valoració crítica de la necessitat de material
  - 4.3. Distribució del material
  - 4.4. Innovació en recursos i tecnologies
  - 4.5. Seguiment i informes de consum
  - 4.6. Gestió dels fàrmacs
  - 4.7. Gestió econòmica
5. Gestió econòmica
6. Casos pràctics / seminaris

Unitat III. Gestió dels indicadors

Aquest mòdul aporta els coneixements necessaris per realitzar un correcte seguiment dels diferents indicadors (qualitat, seguretat, TIC's i criteris d'acreditació) i prendre decisions basades en l'evidència. Aquest mòdul inclou casos pràctics.

Matèries:

1. Competència digital i TICs
2. Qualitat i seguretat
  - 2.1. Cicle de millora contínua
  - 2.2. Definició i disseny d'objectius
  - 2.3. Formulació d'indicadors
  - 2.4. Anàlisi dels resultats de tots els indicadors
  - 2.5. Presa de decisions
  - 2.6. Seguiment dels indicadors assistencials (flebitis, caigudes,...) i indicadors en Atenció Primària
  - 2.7. Cultura de seguretat
  - 2.8. Sistema de notificacions d'incidències
  - 2.9. Pràctica segura
  - 2.10. Experiències innovadores en gestió
  - 2.11. Aspectes legals
3. Casos pràctics / seminaris

Unitat IV. Perfil del comandament

Aquest mòdul convida a reflexionar sobre les característiques personals i professionals que ha de tenir un comandament en els hospitals i en Atenció primària prenent de base la cultura de la seva organització i reflexionant al voltant del lideratge transformador. Es faran grups de discussió i tallers pràctics.

Matèries:

1. Perfil del comandament:
  - 1.1. Competències
    - 1.1.1. Treball en equip
    - 1.1.2. Orientació al client i als resultats
    - 1.1.3. Flexibilitat i adaptació al canvi
    - 1.1.4. Compromís i autocontrol
    - 1.1.5. Eficiència i qualitat
    - 1.1.6. Capacitat organitzativa
    - 1.1.7. Resolució de conflictes
    - 1.1.8. Expertesa professional
    - 1.1.9. Gestió del temps
  - 1.2. Habilitats
    - 1.2.1. Gestió de conflictes i tècniques de negociació
    - 1.2.2. Gestió de l'estrès
    - 1.2.3. Estratègies de motivació
    - 1.2.4. Delegació
  - 1.3. Actituds i valors
  - 1.4. Funció assistencial, docent i investigadora
2. Com parlar en públic
  - 2.1. La importància de la transmissió de la informació
3. Casos pràctics / Seminaris / Treball grupal

Mòdul II. Pràctiques tutelades

El mòdul s'orienta a facilitar als estudiants la integració de les habilitats i coneixements mitjançant una estada de pràctiques de gestió en diferents unitats clíniques-hospitalàries o Equips d'Atenció Primària, l'activitat de les quals és considerada d'interès i està vinculada als continguts de la formació.

10. BIBLIOGRAFIA

Es proporcionarà a l'estudiant a l'inici de cada mòdul.